
Публикуван на: 10-02-2010

Източник: [Портал Европа](#)

Представяме ми резюмето на политолога от СУ Владимир Шопов, който взе участие в международната конференция "Европа 2020 - гражданска визия", провела се в София в края на януари 2010 г. Той участва в [третия панел на конференцията](#) - за солидарността в ЕС като споделена отговорност за развитие. Г-н Шопов говори за границите и политическите препятствия пред европейската солидарност.

Рамките на разбирането за европейската солидарност биват обект на постоянно разширяване и вече наближават „външните граници“, отвъд които самия термин ще загуби своя смисъл. На едно място биват групирани най-различни инструменти и подходи като чисто монетарния механизъм за трансфер на средства, солидарността като изява на зараждаща се европейска социална политика или самия процес на разширяване, в който се изолира елемента на ангажираност за развитие на присъединяващите се държави. Самата европейска политика на развитие и хуманитарна помощ също подлежи на групиране в този контекст. Особено впечатление прави идеята за включването към ЕС като акт на солидарност сам по себе си, при който получаването до единния пазар например е най-висша полза, която е разбрана като именно като солидарно действие. В рамките на моето разбиране под солидарност разбирам трайния, системен, институционализиран ангажимент за общо относително изравняване на условията на живот в цялото единно европейско пространство. Той бива осъществяван чрез цяла поредица от политики и процес на целенасочено преразпределение на ресурси и възможности.

Основната ми теза е, че през идните години ЕС върви към един по-малко солидарен модел на развитие, с по-малко активни вътрешни политики за изравняване на тези условия. Политическите динамики в тази посока не са еднозначни и не представляват ясно завършен, добре оформен процес, но имаме множество индикации за такова развитие. Те идват главно от две посоки: първата и по-важна е тази на страните-членки, докато втората е в самото развитие на ЕС като организация. Причините, идващи от страните-членки са на две нива. Най-напред става дума за концептуалното ниво, на което могат да бъдат видени поне два значими процеса. Първият е свързан с начина на реакция на глобалната криза от страна на основните, големи страни-членки, които са и най-големи донори на ЕС. Става дума за едни предимно национални реакции, при които в много по-голяма

степен държавите търсят свои, местни решения на проблемите и в много по-малка степен разчитат на европейска подкрепа. Основният въпрос, през които се търсят решенията е „какво можем да направим с останалите ни национални инструменти за управление“. Това само по себе си не би довело до радикални промени в техните европейски политики, но няма съмнение, че протича един процес на преоткриване на суверенитета от страна на големите държави на континента. В по-дългосрочен план, този процес ще доведе до частично преосмисляне на степента, в която през ЕС трябва да бъдат търсени силно солидарни решения.

Вторият значим процес, който протича през последното десетилетие бих нарекъл като демократизация на възприятията за ЕС. С други думи, съюзът вече не е голямата тайна, проект на елитите, който се развива на високите полета на европейската дипломация. Гражданите вече внимават какво се случва на това ниво като начините на харчене на европейските средства на фона на ускорената глобализация става все по-важна тема, обект на публичен и граждански интерес. Този процес се допълва от ускореното навлизане на европейската политика в националната. Всичко това ще затрудни формулирането и защитата на по-солидарни политики, които са насочени към по-бедни страни-членки.

На второ ниво съществуват два важни ситуативни фактора, които ще направят Европа по-малко солидарна. Първият произтича от изключително високите публични дефицити в резултат на сегашната криза и вече нарастващите данъчни тежести като последствие. В повечето стари страни-членки този проблем вече е бива дефиниран като генерационен въпрос като неговото решаване ще изисква стратегия, която обхваща и идните поколения европейци. Вторият процес е на реформа на публичните услуги в резултат на глобализацията, при който се търси максимална ефективност на разходите, пренареждане на приоритетите и ограничаване на разходите, които да насочени „навън“.

На ниво ЕС също протичат процеси, които внасят неяснота относно степента на солидарна ангажираност. Например, ЕС в момента продължава да търси своя нов *raison d'être*, около който могат да бъдат структурирани разходите на организацията. На терена има няколко различни „големи идеи“, които са в конкуренция, но които имат различни последствия от тази гледна точка. Например, една „Европа на гражданите“ ще означавала повече прозрачност, отчетност, ефективност и т.н., но и по-голяма трудност при прилагането на солидарни политики по посока на по-бедни страни-членки.

□ □□□
□□□□ □□□□□ □□□□□
□□□□□□
□□□□□ □□□□□ □□□□□
□□□□ □□□□□□□
□□□□□

Панел 3 - момент

от дискусията

□□□□ □□□□□□□□

През последните години много от политическите и експертни разговори за Лисабонския договор преминаха в едно чисто реторично поле без ясен и широк анализ на последствията от неговото прилагане. Дискусията преминаваше главно през темата за новите институционални решения и много по-малко по посока на влиянието му върху отделните политики (с изключение на външната). Този договор има важни последствия по отношение на солидарността, защото на практика в значителна степен я пренасочва извън ЕС в търсене на нова легитимация на организацията и удържане на относителната ѝ тежест. Ще станем свидетели на вътрешно разместване на финансирането на отделните политики като повече средства ще отидат към „външните политики” на съюза: външна, хуманитарна, промяна на климата, развитие. Това ще постави допълнително напрежение върху вътрешната солидарност в рамките на организацията.

Февруари 2010 година, София.